Lausunto hyvinvointisuunnitelma 2027-2030

Vastaaja:

-

Vastaus:

29.09.2026, 08.56 - 29.09.2026, 09.02

1. Lausuntoa antavan rooli *

Organisaation tai yhteisön puolesta

2. Organisaation tai yhteisön nimi *

Pohjois-Pohjanmaan liitto

3. Mikä taho? Kirjoita muun tahon nimi *

Ei vastauksia

4. Lausuntoa antavan yhteystiedot

Etunimi ja sukunimi	Ilpo Tapaninen
Sähköposti	ilpo.tapaninen@pohjois-pohjanmaa.fi

5. Yleisarvosana koko väestön hyvinvointisuunnitelmasta

4

6. Mikä suunnitelmassa oli hyvää ja onnistunutta?

Luonnos täyttää pääosin lain vaatimukset hyvin. Se on jopa poikkeuksellisen konkreettinen sisältäen tavoitteita, toimenpiteitä, vastuutahoja, yhteistyörakenteita ja seurannan kuvauksen. Suurimmat kehittämiskohteet liittyvät mittareiden keskeneräisyyteen, tavoitetasojen puuttumiseen sekä hyvinvointivaikutusten arvioinnin tarkempaan kuvaamiseen. Suunnitelmassa todetaan, että se perustuu vuosien 2023–2025 hyvinvointikertomukseen, Pohteen strategiaan sekä vuonna 2026 järjestettyyn HYTE-neuvotteluun. Lisäksi kehittämiskohteet on johdettu näistä aineistoista. Tämä vastaa hyvin lain henkeä, jonka mukaan hyvinvointisuunnitelman tulee perustua hyvinvoinnin ja terveyden seurantaan. Suunnitelmaluonnoksen valmisteluprosessi on ollut osallistava, mistä kiitokset Pohteelle ja vastuuhenkilöille.

Pohjois-Pohjanmaan kuntien, hyvinvointialueen ja maakuntaliiton strategisen yhteistyösopimuksen 2026–2030 tavoitteena on yhteensovittaa strategista suunnittelua ja muodostaa yhteinen näkemys maakunnan hyvinvoinnin, elinvoiman ja kilpailukyvyn kehittämisestä. Maakuntaohjelmassa, kuntastrategioissa ja Pohteen strategiassa on jo tunnistettu ja huomioitu yhteisiä kehittämistarpeita ja yhdyspintoja. Jatkossa on tärkeää varmistaa, että nämä yhteistyössä tunnistetut teemat säilyvät näkyvinä ja vahvistuvat suunnitelmien toimeenpanossa, seurannassa ja päivitystyössä.

Maakunnan hyvinvointisuunnitelma toimii ennen kaikkea hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteisenä strategisena viitekehyksenä ja yhteistyötä kokoavana asiakirjana. Sen yhteensovittaminen maakuntaohjelman, kuntastrategioiden ja kuntien hyvinvointisuunnitelmien kanssa vahvistaa alueen strategista yhtenäisyyttä ja tukee vaikuttavaa yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaalla. Käytännössä maakunnan hyvinvointisuunnitelma toimii strategista yhteistyötä suuntaavana ja yhteensovittavana asiakirjana, vaikka sen ohjausvaikutus perustuu yhteistyöhön eikä normiohjaukseen. Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan on perusteltua kuvata maakunnallisten strategioiden ja suunnitelmien keskinäiset suhteet sekä niiden ohjausvaikutukset nykyistä selkeämmin. Lisäksi tulee tarkastella, miten maakunnan tilanne- ja tulevaisuuskuvan muodostamista sekä maakunnallisten suunnitelmien valmistelua, seurantaa ja arviointia voidaan yhteensovittaa jatkossa nykyistä systemaattisemmin yhteisen tietopohjan, yhteistyön ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi.

Resurssiohjauksen näkökulmasta hyvinvointisuunnitelman merkitys korostuu HYTE-kertoimen kautta. Sekä kunnilla että hyvinvointialueella on taloudellinen kannustin edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä, ja niiden rahoituksessa hyödynnetään osin samoja hyvinvoinnin ja terveyden kehittymistä kuvaavia indikaattoreita. Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan on perusteltua, että hyvinvointisuunnitelmassa on tunnistettu HYTE-kertoimen vaikutukset ja nostettu esille niitä mittareita, joihin sekä kuntien että hyvinvointialueen toiminta vaikuttaa.

7. Miten suunnitelmaa pitäisi mielestäsi muuttaa?
Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?

Valtioneuvoston Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 periaatepäätös luo perustan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden poikkihallinnolliselle edistämiselle. Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo, että turvallisuusnäkökulma tulisi näkyä suunnitelmaluonnoksessa nykyistä vahvemmin. Erityisesti henkisen kriisinkestävyyden, resilienssin, yhteisöllisyyden sekä kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan merkitys on kasvanut, ja ne ovat keskeisiä hyvinvoinnin ja turvallisuuden kokemuksen vahvistajia. Turvallisuus tulee ymmärtää kokonais-valtaisena ja strategisena kokonaisuutena, joka läpäisee kaikki hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osa-alueet. Maakuntaohjelmaa tarkentava Pohjois-Pohjanmaan huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden toimeenpanosuunnitelma 2026–2027 on hyväksytty maakuntahallituksessa kesäkuussa 2026. Suunnitelman yksi kolmesta kärkikokonaisuudesta on Ihmisten sujuva ja turvallinen arki. Pohde on osallistunut kyseisen suunnitelman valmisteluun.

Hyvinvointisuunnitelman kehittämiskohteet liittyvät vahvasti kulttuurihyvinvointiin. Taide ja kulttuuri tarjoavat tutkittuja keinoja muun muassa mielen hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen, yksinäisyyden ehkäisyyn ja terveellisten elintapojen tukemiseen. Kulttuuri tulee tunnistaa suunnitelmassa läpileikkaavana, kaikkia ikäryhmiä koskevana teemana ja yhtenä ratkaisuna tunnistettuihin hyvinvointihaasteisiin. Se tulee myös sisällyttää konkreettisesti eri väestöryhmien tavoitteisiin ja toimenpiteisiin, tasavertaisesti esimerkiksi luontohyvinvoinnin kanssa. Hyvänä esimerkkinä toimii ikääntyvien suunnitelma.

Pohteen Reittis-palvelussa kulttuuri on jo oma teemansa osana elintapaohjausta, ja kulttuurin puheeksi oton malli tukee sen huomioimista asiakastyössä. Kulttuuri ei kuitenkaan vielä näy ikäryhmäkohtaisissa suunnitelmissa osana elintapaohjausta ravinnon, liikunnan ja unen rinnalla. Tähän kuitenkin ohjaa Kansanterveyden neuvottelukunnan 2025 päivittämä Elintapaohjeuksen tarkistuslista.

Lausuntonsa lopuksi Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että niukkenevassa julkisessa taloudessa hyvinvointisuunnitelmien ja ennaltaehkäisyn merkitys korostuu entisestään. Taloudellisesti ja inhimillisesti kestävintä on vähentää korjaavien palvelujen tarvetta, ei pelkästään tehostaa niiden tuotantoa. Ihmisten hyvinvointi ei ole ainoastaan sosiaalisen kestävyyden edellytys, vaan myös keskeinen maakunnan ja kuntien elinvoimaa ja kilpailukykyä vahvistava tekijä.

8. Yleisarvosana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta

Ei vastauksia

9. Mikä suunnitelmassa oli hyvää ja onnistunutta?

-

10. Miten suunnitelmaa pitäisi mielestäsi muuttaa?
Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?

-

11. Yleisarvosana työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointisuunnitelmasta

4

12. Mikä suunnitelmassa oli hyvää ja onnistunutta?

Ei vastauksia

13. Miten suunnitelmaa pitäisi mielestäsi muuttaa?
Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?

Ei vastauksia

14. Yleisarvosana ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmasta

4

15. Mikä suunnitelmassa oli hyvää ja onnistunutta?

Ei vastauksia

16. Miten suunnitelmaa pitäisi mielestäsi muuttaa?
Miten sitä voisi kehittää paremmaksi?

Ei vastauksia

17. Olen tutustunut kyselyn tietosuojaselosteeseen ja ymmärrän, miten antamiani henkilötietoja käsitellään. Hyväksyn tietojeni käsittelyn tietosuojaselosteen mukaisesti. *

Kyllä